

**OCENA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA  
NA KIERUNKU PEDAGOGIKA  
W ROKU AKADEMICKIM 2014/2015**

**oraz**

**OCENA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA  
NA KIERUNKU PEDAGOGIKA SPECJALNA  
W ROKU AKADEMICKIM 2014/2015**

Ze względu na krótki czas funkcjonowania kierunku pedagogika specjalna oraz małą liczbę studentów, oceny efektów kształcenia dokonano wspólnie dla obu kierunków: pedagogiki i pedagogiki specjalnej. W październiku 2015 roku powołano odrębny Kierunkowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia na kierunku pedagogika specjalna.

**Podstawa prawna:** rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia § 11 ust.2.

- **Informacje wstępne**

W roku akademickim 2014/15 zespoły: wydziałowy, kierunkowe i pomocnicze pracowały zgodnie z zatwierdzonymi przez Radę Wydziału Pedagogiki i Psychologii: regulaminem Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia oraz Harmonogramem prac w ramach WSZJK.

**Kierunek Pedagogika**, poziom studiów: I i II stopnia, studia stacjonarne i niestacjonarne.

**Kierunek Pedagogika Specjalna**, poziom studiów I, studia stacjonarne.

Zespół przygotowujący ocenę: Kierunkowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia w składzie:

- Przewodnicząca KZZJK (I semestr 2014/15) - dr hab. Ewa Szadzińska
- Przewodnicząca KZZJK (od II semestru 2014/15) - dr hab. Irena Polewczyk,
- Z-ca Przewodniczącego - dr hab. Maciej Bernasiewicz,
- Sekretarz: dr Anna Bautsz - Sontag
  - **Członkowie:** dr hab. Mirosław Kisiel, dr Barbara Czarnota – Palenik, dr Karina Leksy, dr Irena Przybylska, dr Krystyna Moczka, dr Agata Rzymelka,

przedstawiciel studentów: Karina Perkowska, przedstawiciel doktorantów: Patrycja Wdowiak (I semestr 2014/15), mgr Leszek Świeca (od II semestru 2014/15) .

Jednocześnie zostały powołane **zespoły pomocnicze** do oceny poszczególnych zadań:

- zespół pomocniczy Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia w celu analizy sylabusów oraz narzędzi weryfikacji efektów kształcenia:

- dla kierunku **Pedagogika**:

- dr Iwona Samborska – (Zakład Edukacji Muzycznej i Arteterapii),
- dr Małgorzata Kitlińska – Król (Zakład Teorii Wychowania),
- dr hab. Maciej Bernasiewicz – (Katedra Pedagogiki Społecznej)
- dr Alina Dworak - (Katedra Pedagogiki Społecznej),
- dr Monika Sulik – (Zakład Podstaw pedagogiki i Historii Wychowania)
- dr Irena Przybylska – (Zakład Dydaktyki i Pedeutologii)
- dr Grażyna Szafraniec – (Katedra Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów)
- dr Magdalena Christ – (Katedra Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów)

- dla kierunku **Pedagogika Specjalna**:

- dr Anna Kurzeja - (Zakład Pedagogiki Specjalnej)
- dr Małgorzata Satoła – (Zakład Pedagogiki Specjalnej)

2. zespół pomocniczy Kierunkowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia w celu analizy prac dyplomowych:

- dr hab. Ewa Bielska,
- dr hab. Alicja Gałązka.

3. zespół pomocniczy Kierunkowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia w celu analizy praktyk studenckich:

- dr Hewilia Hetmańczyk-Bajer

4. zespół pomocniczy Kierunkowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia ds. studenckich

- Małgorzata Suda - Przedstawicielka studentów psychologii w WZZJK
- Natalia Grabolus - Przedstawicielka studentów pedagogiki w WZZJK.

Szczegółowe raporty w ramach Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia przygotowały następujące osoby:

- dr hab. Maciej Bernasiewicz - **Sposób uwzględnienia wzorców międzynarodowych oraz Wyniki ankiet oceny zajęć dydaktycznych - na kierunku pedagogika**
- dr hab. Alicja Żywczok (przewodnicząca ZZJK dla kierunku Pedagogika specjalna w roku akademickim 2015/16) - **Wyniki ankiet oceny zajęć dydaktycznych - na kierunku pedagogika specjalna**
- dr Barbara Czarnota-Palenik - **Raport z hospitacji zajęć dydaktycznych**
- dr hab. Mirosław Kisiel - **Wyniki oceny kadry dydaktycznej**
- dr Irena Przybylska - **Analiza satysfakcji absolwentów.**

## 2. Działania na rzecz jakości kształcenia

### 2.1. Zgodność programów z misją i strategią uczelni oraz jednostki

Misja i strategia kierunku pedagogika i pedagogika specjalna zostały zatwierdzone na posiedzeniu Rady Wydziału i są zgodne z misją UŚ uchwaloną przez Senat w dniu 20.05.1997 r. oraz z strategią UŚ uchwaloną przez Senat w dniu 24.01.2012 r. Kierunkowe ZZJK stwierdziły zgodność programów dla kierunków: pedagogika, pedagogika specjalna z misją i strategią Wydziału i Uczelni.

### 2.2. Ocena sylabusów oraz narzędzi weryfikacji efektów kształcenia - dla kierunku pedagogika i pedagogika specjalna

W roku akademickim 2014-2015 analizę sylabusów przeprowadzono na specjalności: pedagogika resocjalizacyjna z profilaktyką społeczną, edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne, promocja zdrowia z profilaktyką uzależnień. Przeanalizowano również przedmioty obowiązkowe. Łącznie na kierunku **pedagogika** przeanalizowano 90 sylabusów.

**Tabela 1. Kategorie podlegające ocenie na kierunku pedagogika**

Kategoria oceniana	Kategoria oceny	Liczba
Zgodność formalna treści sylabusów z opisami modułów	Zgodne z opisami	69
	Niezgodne z opisami	21
Zgodność merytoryczna treści sylabusów z opisami modułów	Zgodne z opisami	84
	Niezgodne z opisami	6

Opis weryfikacji efektów kształcenia	Kompletność i czytelność opisu weryfikacji	81
	Niekompletność i nieczytelność opisu weryfikacji	9
Weryfikacja efektów kształcenia	Efekty kształcenia są możliwe do osiągnięcia	90
	Efekty kształcenia nie są możliwe do osiągnięcia	0
Nakładanie się treści kształcenia	Treści kształcenia nie pokrywają się	90
	Treści kształcenia pokrywają się	0
Możliwość skutecznej weryfikacji	Skuteczna weryfikacja	34
	Nieskuteczna weryfikacja	56 (brak przedstawionych narzędzi do analizy)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów cząstkowych

Na kierunku **pedagogika specjalna** przeanalizowano łącznie 15 sylabusów.

**Tabela 2. Kategorie podlegające ocenie na kierunku pedagogika specjalna**

Kategoria oceniana	Kategoria oceny	Liczba
Zgodność formalna treści sylabusów z opisami modułów	Zgodne z opisami	15
	Niezgodne z opisami	0
Zgodność merytoryczna treści sylabusów z opisami modułów	Zgodne z opisami	15
	Niezgodne z opisami	0
Opis weryfikacji efektów kształcenia	Kompletność i czytelność opisu weryfikacji	15
	Niekompletność i nieczytelność opisu weryfikacji	0
Weryfikacja efektów kształcenia	Efekty kształcenia są możliwe do osiągnięcia	10
	Efekty kształcenia nie są możliwe do osiągnięcia	Brak 5 narzędzi weryfikacji
Nakładanie się treści kształcenia	Treści kształcenia nie pokrywają się	15
	Treści kształcenia pokrywają się	0
Możliwość skutecznej weryfikacji	Skuteczna weryfikacja	15
	Nieskuteczna weryfikacja	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów cząstkowych

### **Postulowane zmiany na kierunkach pedagogika i pedagogika specjalna:**

- Zwrócenie większej uwagi na możliwość weryfikacji założonych efektów kształcenia przez wybrane narzędzia weryfikacji (odpowiednie wątpliwości przekazano do koordynatorów). Wszelkie błędy w sylabusach naniesiono na sylabus i wręczono koordynatorom.
- Konieczność uwrażliwienia koordynatorów modułów, że powinien być jeden sylabus dla jednego modułu, który powstaje we współpracy koordynatora i pozostałych osób prowadzących zajęcia w ramach danego modułu.
- Należy zadbać o stronę edytorską dokumentów i ujednolicenie terminologii.

### **2.3. Analiza prac dyplomowych**

Na kierunku **pedagogika** przeanalizowano 22 prace dyplomowe: licencjackie i magisterskie zgodnie z wytycznymi WSZZJK (5% ogółu prac obronionych w danym roku akademickim). Analizy prac dokonano na podstawie następujących kryteriów: standardów merytorycznych i formalnych, osiągniętych efektów kształcenia, recenzji promotora i recenzenta. Biorąc pod uwagę w/w kryteria analizowane prace uzyskały wysokie noty.

Ze względu na krótki czas trwania kierunku **pedagogika specjalna** oraz brak absolwentów nie było możliwe dokonanie analizy prac dyplomowych.

### **2.4. Monitorowanie praktyk asystenckich**

Studenci na praktykach asystenckich i specjalistycznych oceniali zajęcia zgodnie z przyjętymi kategoriami oceny:

#### **1. Na praktykach asystenckich:**

- Szczegółowe informacja o specyfice działania placówki.
- Możliwość zadawania pytań dotyczących specyfiki działania placówki.
- Możliwość uczestniczenia w zajęciach/ fragmentie zajęć.
- Organizacja czasu w placówce.
- Możliwość obserwacji pracy pedagoga danej placówki.

#### **2. Na praktykach specjalistycznych:**

- Forma i zakres opieki nad przebiegiem praktyki sprawowanej przez pracownika UŚ - opiekuna praktyki.

- Forma i zakres pomocy ze strony pracowników placówki, w której realizowana była praktyka pedagogiczna.
- Możliwość zrealizowania wszystkich zadań szczegółowych określonych w programie praktyk pedagogicznych.
- Możliwość wdrażania własnych propozycji rozwiązań metodycznych.
- Atmosfera panująca podczas realizacji praktyk w placówce.
- Wyposażenie placówki praktyk.
- Możliwość samodzielnego prowadzenia zajęć.
- Możliwość zdobycia nowej wiedzy praktycznej / doświadczenia.
- Zadowolenie studenta z przebiegu praktyki.

Szczegółowe zestawienie ocen przedstawia tabela 3.

**Tabela 3. Zestawienie ocen praktyk asystenckich i specjalistycznych w opinii studentów**

Rodzaj studiów	Rodzaj praktyki	Liczba studentów	Liczba godzin	Ocena najwyższa/placówka	Ocena najniższa/placówka
I rok - I stopnia Pedagogika – st. stacjonarne	Praktyka asystencka	203	30 godz.	2,92. - przedszkola	2,77 -placówki promujące zdrowie
I rok - I stopnia Pedagogika – st. niestacjonarne	Praktyka asystencka	53	30 godz.	2,98. - przedszkola	2,80 -placówki promujące zdrowie
II rok - I stopnia Pedagogika – st. stacjonarne	Praktyka śródroczna	195	30 godz.	2,91 - przedszkola	2,58 - placówki resocjalizacyjne
II rok - I stopnia Pedagogika – st. niestacjonarne	Praktyka śródroczna	58	30 godz.	2,97 - przedszkola	2,98 - praktyka w młodszych klasach szkoły podstawowej
II rok - I stopnia <b>Pedagogika specjalna</b> – st. stacjonarne	Praktyka specjalistyczna	51	30 godz.	2,87 - <b>Kategoria</b> - forma i zakres opieki nad przebiegiem praktyki sprawowanej przez pracownika UŚ - opiekuna praktyki	2,23 – <b>kategoria</b> - możliwość wdrażania własnych propozycji rozwiązań metodycznych
II rok - I stopnia <b>Pedagogika specjalna</b> – st. stacjonarne	Praktyka asystencka	77	30 godz.	2,94 - <b>Kategoria</b> - Możliwość zadawania pytań dotyczących specyfiki placówki	2,35 – <b>Kategoria</b> - Organizacja czasu w placówce

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów szczegółowych koordynatora praktyk dla kierunku pedagogika i pedagogika specjalna. Przyjęta skala oceny – 3, 2, 1, 0.*

## **2.5. Udział interesariuszy wewnętrznych w tworzeniu programów kształcenia**

W dniu 12 maja 2015 roku odbyło się otwarte spotkanie członków Kierunkowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia z pracownikami kierunku pedagogika i pedagogika specjalna. Na spotkaniu przeanalizowano najważniejsze sprawy związane z podnoszeniem jakości kształcenia oraz zaprezentowano wyniki raportu z roku 2014/15. Wysłunięto postulaty dotyczące udoskonalenia wewnętrznego systemu jakości kształcenia.

W dniu 19 maja 2015 roku odbyło się otwarte spotkanie członków Kierunkowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia ze studentami pedagogiki i pedagogiki specjalnej. Na spotkaniu studenci zgłosili swoje propozycje poprawy form współpracy z wykładowcami w celu podniesienia jakości kształcenia. Kolejnym celem spotkania otwartego było merytoryczne i dydaktyczne wsparcie studentów.

## **2.6. Udział interesariuszy zewnętrznych w tworzeniu programów kształcenia**

W dniu 16 kwietnia 2015 odbyło się spotkanie Rady Pracodawców Wydziału Pedagogiki i Psychologii, w którym uczestniczyli przewodnicząca Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia dr hab. Irena Pilch, Kierunkowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia na kierunku pedagogika i pedagogika specjalna dr hab. Irena Polewczyk, psychologii dr hab. Danuta Rode oraz organizator spotkania Dyrektor Instytut Pedagogiki dr hab. Ewa Szadzińska.

W zebraniu uczestniczyli przedstawiciele pracodawców związani z kierunkiem pedagogika i pedagogiki specjalnej: Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 13 im. J. Skrzeka w Siemianowicach Śl., Dyrektor Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Dom Aniołów Stróżów” w Katowicach.

Celem spotkania było przedstawienie realizacji programów kształcenia na kierunkach pedagogika, pedagogika specjalna i psychologia. W czasie spotkania członkowie Rady Pracodawców przedstawili opinie o zapotrzebowaniu na absolwentów poszczególnych specjalności. W dyskusji przedstawiono oczekiwania członków Rady Pracodawców dotyczące współpracy z Uczelnią.

Dodatkowo Kierunkowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia podjął inicjatywę w sprawie konsultacji efektów kształcenia z wybranymi emisariuszami zewnętrznymi. W ramach współpracy z UŚ pracodawcy przeanalizowali i zaopiniowali efekty kształcenia dla kierunku pedagogika i pedagogika specjalna. Opinie swą przedstawili dyrektorzy szkół: Technikum TEB Edukacja w Rybniku, Zespołu Szkół w Wyrach, Poradni Pedagogiczno-

Psychologicznej w Bytomiu, Prezes Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Dom Aniołów Stróżów” w Katowicach, Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Otwarte Okno” z oddziałami integracyjnymi i specjalnymi w Tychach oraz inne placówki.

## 2.7. Sposób uwzględnienia wzorców międzynarodowych

KZZJK dla kierunków pedagogika i pedagogika specjalna analizowały wzorce międzynarodowe w roku 2014/15. Analizę wzorców międzynarodowych przeprowadzono w VIA Early Childhood Education & Social Pedagogy (Dania), która prowadzi się podobne do naszych studiów i badań w obszarze edukacji wczesnoszkolnej oraz pedagogiki społecznej. VIA Faculty of Education & Social Studies nadając stopień licencjata przygotowuje do analogicznych zawodów, do jakich przygotowujemy naszych absolwentów, tj. do edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej oraz do pracy w instytucjach opiekuńczo- wychowawczych (pobytu dziennego i całodobowego): *Our candidates work in primary and secondary schools as well as nurseries, day care centres, pre-schools, afterschool clubs and 24-hour service institutions*. Kształcenie pedagogów resocjalizacji odpowiada na Zachodzie kategorii *welfare professions*. Raporty zawierały wniosek o zgodności obecnie obowiązujących na uniwersytetach europejskich standardów nauczania pedagogiki i pedagogiki specjalnej z przebiegiem studiów na Wydziale Pedagogiki i Psychologii w Katowicach.

Wzorce międzynarodowe również analizowane są w trakcie wyjazdów w ramach programu Erasmus +. W roku akademickim 2014/15 wyjechało 5 pracowników z pionu pedagogika na wyjazdy dydaktyczne do dwóch ośrodków zagranicznych: Jana Amosa Komensky`ego University Prague, Czechy oraz VIA University College, Dania.

## 2.8. Wyniki ankiet oceny zajęć dydaktycznych

Ocena zajęć dydaktycznych była przeprowadzona na kierunku pedagogika i pedagogika specjalna. Studenci łącznie ocenili 93 pracowników. Przyjęto 5-stopniową skalę ocen (1 – oceniam zdecydowanie nisko; 2 – raczej nisko; 3 – przeciętnie; 4 – raczej wysoko; 5 – zdecydowanie wysoko).

### 2.8.1. Wyniki ankiet oceny zajęć dydaktycznych - na kierunku pedagogika

W wyniku oceny zajęć dydaktycznych prowadzonych w semestrze letnim roku akademickiego 2014/2015 uzyskano następujące **średnie ocen**:

- Wydział Pedagogiki i Psychologii – średnia 4,5
- Pion pedagogika



- Instytut Pedagogiki – 4,27
- Katedra Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Mediów – 4,72
- Katedra Pedagogiki Społecznej – 4,44

**W pionie pedagogika studenci ocenili prowadzenie zajęć przez łącznie 81 pracowników.**

#### **Instytut Pedagogiki:**

Oceniono zajęcia prowadzone przez 44 pracowników naukowo-dydaktycznych i starszych wykładowców. Najlepiej ocenianym przez studentów elementem zajęć była życzliwość i otwartość prowadzącego wobec studentów (średnia 4,56) oraz dostępność prowadzącego zajęcia w godzinach konsultacji/dyżurów (4,55). Najslabiej ocenione zastało prowadzenie zajęć w sposób zrozumiały oraz przekazywanie treści w sposób jasny i przystępny (4,22).

#### **Katedra Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Mediów:**

Oceniono zajęcia prowadzone przez 20 pracowników naukowo-dydaktycznych i starszych wykładowców. Najlepiej ocenianym elementem zajęć była zgodność treści przedmiotu z sylabusem (średnia 4,84) oraz życzliwość i otwartość prowadzącego wobec studentów (4,81). Najslabiej oceniona zastała punktualność prowadzącego oraz odbywanie zajęć zgodnie z harmonogramem (4,62).

#### **Katedra Pedagogiki Społecznej:**

Oceniono prowadzenie zajęć przez 17 pracowników naukowo-dydaktycznych i starszych wykładowców. Najlepiej ocenianym elementem zajęć była zgodność treści przedmiotu z sylabusem (średnia 4,59) oraz dostępność prowadzącego zajęcia w godzinach konsultacji/dyżurów (4,59). Najslabiej ocenionym elementem zajęć było zachęcanie przez prowadzącego do aktywnego udziału w zajęciach i/lub pobudzanie do refleksji i samodzielnego myślenia (4,29).

#### **2.8.2. Wyniki ankiet oceny zajęć dydaktycznych - na kierunku pedagogika specjalna**

Na kierunku **pedagogika specjalna** ocenie poddano zajęcia prowadzone przez **12 pracowników** (w tym naukowych, naukowo-dydaktycznych i starszych wykładowców). W skali od 1-5 uzyskano następującą **średnią ocen końcowych** wszystkich pracowników: **4,60**. Najwyższy wynik to 5,0, natomiast najniższy (również relatywnie wysoki) wynosił 4,07.

Szczegółowa analiza wyników poszczególnych elementów pozwala **uszeregować kategorie od najwyższej do najniższej ocenionych:**

1. Życzliwość i otwartość prowadzącego wobec studentów: 4,76
2. Dostępność prowadzącego w godzinach dyżurów: 4,64
3. Zrozumiały, jasny przekaz treści na zajęciach: 4,61; Budzenie zainteresowania studentów tematyką zajęć: 4,61
4. Precyzja w określeniu wymagań i warunków zaliczenia: 4,59; Pomoc studentom w przygotowaniu się do zajęć: 4,59
5. Zachęcanie studentów do aktywnego udziału w zajęciach i samodzielne myślenie: 4,54
6. Punktualność i odbywanie zajęć zgodnie z harmonogramem: 4,52
7. Realizacja treści zawartych w sylabusie: 4,49

**Reasumując**, najwyższe noty uzyskały kategorie: życzliwość i otwartość prowadzącego wobec studentów oraz dostępność w godzinach dyżurów/konsultacji, zaś najniższe (lecz relatywnie wysokie): realizacja treści zawartych w sylabusie oraz punktualność i odbywanie zajęć zgodnie z harmonogramem. Analiza wyników ankiet ewaluacyjnych prowadzi do wniosku, że należy podtrzymać wyniki wysokie udoskonalając równocześnie kategorie ocenione najniżej.

## **2.9. Raport z hospitacji zajęć dydaktycznych**

Hospitacje zajęć dydaktycznych pełnią rolę uzupełniającą wobec wyników ankiet studenckich i innych narzędzi badania realizacji efektów kształcenia i w roku akademickim 2014/2015 organizowane były w oparciu o przyjęty harmonogram hospitacji.

Łącznie przeprowadzono 19 hospitacji, w tym 6 w obrębie Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów, 9 w obrębie Katedry Pedagogiki Społecznej oraz 4 w obrębie Instytutu Pedagogiki (3 w Katedrze pedagogiki specjalnej), w tym 2 w Zakładzie Edukacji Muzycznej i Arteterapii i 2 w Zakładzie Podstaw Pedagogiki i Historii Wychowania.

Hospitacje realizowane były w okresie od października 2014 do czerwca 2015 roku. Objęto nimi zarówno młodych pracowników, asystentów i doktorantów (9 hospitowanych, w tym jedna osoba hospitowana była dwukrotnie) oraz losowo wybranych wykładowców i adiunktów (9 hospitowanych). Celem hospitacji zajęć było sprawdzenie i doskonalenie warsztatu dydaktycznego pracowników.

Hospitowane zajęcia dydaktyczne realizowane były zarówno na studiach stacjonarnych (17 zajęć) jak i na niestacjonarnych (2 zajęcia), na obu poziomach kształcenia i wszystkich

możliwych latach studiów: studia I-go stopnia (12 zajęć), rok I (4 zajęcia), rok II (3 zajęcia), rok III (5 zajęć), studia II-go stopnia (7 zajęć): I rok (6 zajęć), rok II (1 zajęcia), w obrębie specjalności: Edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne (7 zajęć), Pedagogika resocjalizacyjna z profilaktyką społeczną (5 zajęć), Pedagogika specjalna (3 zajęcia), Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza (1 zajęcia), Promocja zdrowia z profilaktyką uzależnień (1 zajęcia), Pedagogika rewalidacyjna (1 zajęcia) oraz na I roku Kierunku Pedagogika (1 zajęcia).

Hospitacje dotyczyły głównie dwóch form zajęć dydaktycznych – wykładów (4 hospitowane zajęcia) oraz ćwiczeń (15 hospitowanych zajęć). Przeprowadzone zostały przez kierowników zakładów i katedr oraz wyznaczonych do tych celów pracowników samodzielnych.

Ocenie podlegały następujące kwestie: realizację założonych efektów kształcenia, przygotowanie merytoryczne, dobór metod nauczania, wykorzystanie środków dydaktycznych, organizację zajęć, sposoby sprawdzania i oceniania osiągnięć studentów, szczególnie nowe, oryginalne, nowatorskie ujęcie treści, zastosowane środki i metody dydaktyczne prowadzonych zajęć, ogólną ocenę zajęć wraz z uzasadnieniem.

Wszystkie hospitowane osoby i przeprowadzone zajęcia zostały ocenione pozytywnie, z czego 9 w stopniu wyróżniającym. Oceny zajęć zostały przekazane hospitowanym wraz zaleceniami pohospitacyjnymi.

Ze szczegółowej analizy protokołów wynika, że prowadzący zajęcia byli bardzo dobrze przygotowani do prowadzenia zajęć. Tematy zajęć, ich treść i realizowane cele były zgodne z obowiązującymi sylabusami modułów, zaś cel zajęć i zadania kierowane do studentów były precyzyjnie sformułowane i wynikały z założonych efektów kształcenia. Podkreślano bardzo dobre przygotowanie merytoryczne hospitowanych (które nie wzbudzało żadnych zastrzeżeń) oraz metodyczne – metody zajęć i wykorzystane środki dydaktyczne były trafnie dobrane i zróżnicowane. W protokołach z hospitacji nie odnotowano żadnych niepokojących nieprawidłowości. W ocenie hospitujących, hospitowani posiadają wysokie kompetencje do prowadzenia zajęć, dysponują rozległą wiedzą merytoryczną, którą potrafią przekazać studentom, umiejętnie kierują przebiegiem zajęć, obok klasycznych, stosują nowatorskie metody i formy nauczania, aktywizujące studentów do pracy podczas zajęć. Ich komunikacja ze studentami przebiega bez zakłóceń, oparta jest na współpracy i wzajemnym dialogu.

W kolejnych latach hospitacje należałoby wprowadzić nie tylko wobec nowo zatrudnionych pracowników i doktorantów oraz losowo wybranych wykładowców

i adiunktów, jak to miało miejsce w roku akademickim 2014/2015, ale także wobec prowadzących, którzy uzyskali niskie oceny z ankiet studenckich.

## 2.10. Monitorowanie wyników zaliczania sesji zimowej i letniej przez studentów

Poniższe dane zawarte w tabelach ilustrują liczbę studentów, którzy zapisali się na pierwszy rok studiów licencjackich i magisterskich, i liczbę studentów, którzy zostali skreśleni z listy studentów (z powodu rezygnacji bądź niezaliczenia sesji egzaminacyjnej).

**Tabela 4. Zestawienie studentów aktywnych i skreślonych z listy studentów na kierunku pedagogika i pedagogika specjalna – studia stacjonarne**

poziom studiów	kierunek	studenci aktywni zima 2014/2015	skreślenia po I roku	studenci aktywni lato 2014/2015	skreśleni na dzień 26.11.2015	Zaliczenie I roku
I°	Pedagogika specjalna	99	22	77	11	66
I°	Pedagogika	247	53	194	1	193
II°	Pedagogika	223	34	189	26	163

*Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z dziekanatu*

**Tabela 5. Zestawienie studentów aktywnych i skreślonych z listy studentów na kierunku pedagogika – studia niestacjonarne**

poziom studiów	studenci aktywni zima 2014/2015	skreślenia po I roku	studenci aktywni lato 2014/2015	skreśleni na dzień 26.11.2015
I°	204	29	175	38
II°	438	21	417	25

*Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z dziekanatu*

Przedstawione dane wskazują, że pewna grupa studentów I stopnia studiów stacjonarnych zarówno na kierunku pedagogika (53 osoby), jak i pedagogika specjalna (22 osoby) rezygnuje ze studiów lub nie podejmuje ich po zapisaniu się. Na studiach II stopnia, kierunku pedagogika zrezygnowały ze studiów 34 osoby. Przyczyny takiej sytuacji wynikają z podjęcia studiów na innym kierunku lub innej uczelni.

Na studiach niestacjonarnych I stopnia zostało skreślonych z listy studentów 29 osób. Na studiach II stopnia zrezygnowało 21 osób. Komisja bada czynniki osobowościowe, społeczne i dydaktyczne utrudniające studentom kontynuowanie studiów.

### **2.11. Wyniki oceny kadry dydaktycznej**

Na początku roku akademickiego 2014/2015 Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu Śląskiego na wniosek Rady Wydziału Pedagogiki i Psychologii uhonorował 21 pracowników naukowo-dydaktycznych pionu Pedagogika nagrodami za wybitne i twórcze osiągnięcia naukowe, artystyczne i dydaktyczne. Wśród osób nagrodzonych znalazło się 2 profesorów, 5 doktorów habilitowanych i 14 doktorów. Były to w przeważającej mierze nagrody naukowo-badawcze indywidualne – 6, nagrody naukowo-badawcze zespołowe – 3, nagroda za całokształt dorobku – 1, nagroda artystyczna – 1 oraz organizacyjna – 1. W sumie otrzymano 11 nagród w różnych kategoriach.

### **2.12. Wsparcie udzielane studentom**

Raport przygotowany w ramach prac WZJK w konsultacji z Samorządem Studenckim oraz studentkami i studentami Wydziału.

#### **2.12.1. Dostęp do stypendiów**

Istnieją różne rodzaje pomocy stypendialnej dla studentów: stypendium socjalne i stypendium Rektora, stypendium specjalne i stypendium Ministra. Z danych na czerwiec 2015, ze stypendiów skorzystała następująca liczba studentów:

- Stypendium socjalne - 246
- Stypendium rektora - 168
- Stypendium specjalne - 56
- Dodatek mieszkaniowy (akademiki) - 33
- Dodatek mieszkaniowy (kwatery) - 5

O przyznanie stypendium rektora dla najlepszych studentów może ubiegać się również student pierwszego roku studiów drugiego stopnia (magisterskich uzupełniających) rozpoczętych w terminie roku od ukończenia studiów pierwszego stopnia (licencjackich), który uzyskał za ostatni rok studiów pierwszego stopnia wysoką średnią ocen (nie niższą niż 4,10) lub osiągnięcia naukowe, artystyczne lub wysokie wyniki sportowe we

współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym. Jeżeli ostatni rok studiów trwał jeden semestr pod uwagę brane są osiągnięcia z tego semestru.

Dla osób z orzeczeniem stopnia niepełnosprawności wystosowana jest również pomoc w postaci stypendium specjalnego. Stypendium ministra dostają najlepsi z najlepszych, którzy poczynszy od drugiego roku studiów mogą aplikować o stypendium za wybitne osiągnięcia.

Problemów ze stypendiami nikt nie zgłaszał, jedynymi postulatami pojawiającymi się w tej kwestii są godziny urzędowania dziekanatu ds. stypendiów w okresie składania wniosków.

### **2.12.2. Dostęp do wymiany studentów**

Studenci i studentki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach podczas studiów mają szerokie możliwości korzystania z wyjazdów zagranicznych, w ramach programów wymiany studenckiej, stypendiów oraz praktyk czy staży. Najbardziej popularnym programem jest Erasmus +, z którego skorzystało dwoje studentów z Pedagogiki

### **2.12.3. Możliwość pomocy w badaniach i prowadzenia badań naukowych**

Na Wydziale Pedagogiki i Psychologii działa 15 kół naukowych, każdy z nich posiada swojego opiekuna w postaci wykładowcy. Średnio w każdym kole zapisanych jest 20 członków, jednak jak sami studenci podkreślają, nie wszystkie osoby należące do koła wykazują aktywność. Pomoc pracowników w badaniach i wpieraniu w prowadzeniu tych badań przez pracowników naukowych na Wydziale Pedagogiki i Psychologii jest duża, i oceniana jako bardzo dobra. Koła są włączane w realizowane projekty badawcze na Wydziale, informowane o konferencjach i włączane w organizacje konferencji na wydziale.

Koła naukowe współpracują z jednostkami pozawydziałowymi, np. z innymi Wydziałami Uniwersytetu Śląskiego (jak np. Instytut Fizyki), z naukowcami Uniwersytetu Jagiellońskiego, Hope University w Liverpoolu oraz różnymi non-profitowymi organizacjami (np. Regionalne Centrum Wolontariatu, Centrum Zimbardo w Katowicach). Dostępność laboratorium dla organizacji studenckich nie jest problemem, często dzięki życzliwości i współpracy opiekunów kół naukowych, można prowadzić badania w laboratorium i korzystać z jego przestrzeni.

### **2.12.4. Biblioteka**

Biblioteka na Wydziale Pedagogiki i Psychologii w opinii studentów funkcjonuje dobrze. Dobre i długie godziny otwarcia zarówno wypożyczalni jak i jeszcze dłuższy czas pracy czytelnicy, sympatyczny i pomocny personel oceniają bardzo pozytywnie. Jednak,

zapytani o dostępność konkretnych pozycji literatury wypowiadają się raczej negatywnie. Biblioteka posiada dużą liczbę zbiorów o różnej tematyce, dotyczących różnych dziedzin wiedzy.

#### **2.12.5. Pracownie komputerowe**

Na Wydziale Pedagogiki i Psychologii znajdują się dwie ogólnodostępne pracownie komputerowe.

Wsparcie w powyższych obszarach oceniane jest jako dobre. Studenci nie zgłaszają uwag i postulatów, prócz prośby o wydłużenie czasu pracy lub liczby pracowników dziekanatu w czasie przyjmowania wniosków stypendialnych.

#### **2.13. Analiza satysfakcji absolwentów**

Analizę satysfakcji absolwentów dokonano na podstawie dwóch ankiet – Ankiety poziomu satysfakcji osób kończących studia I stopnia na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach oraz Ankiety poziomu satysfakcji osób kończących studia II stopnia na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. **Analizie poddano 39 ankiet:** 22 ankiety, które wypełnili absolwenci kierunku pedagogiki studiów pierwszego stopnia oraz 17 ankiet absolwentów studiów drugiego stopnia, które absolwenci wypełnili w roku akademickim 2014/2015.

Opinie absolwentów w zakresie treści, przedmiotów i ich układu, praktyk oraz kadry dydaktycznej przedstawiają się następująco;

- a) poziom wiedzy i koncepcji teoretycznych fundamentalny dla studiowanej dziedziny określony jako satysfakcjonujący zarówno dla absolwentów studiów 1-go jak i 2-go stopnia. Rozbieżności pojawiają się w odniesieniu do wiedzy specjalistycznej. Tu absolwenci 1-go stopnia są zadowoleni z poziomu wiedzy, natomiast po skończonych studiach 2-go stopnia ponad połowa absolwentów (53% osób) twierdzi, iż nie zdobyło wiedzy specjalistycznej. Jeszcze więcej osób (65%) uważa, że studia nie wpłynęły na umiejętność stosowania posiadanej wiedzy w praktyce w sytuacjach zawodowych.
- b) W opinii absolwentów studia 1-go stopnia raczej pozytywnie „wpłynęły” na umiejętności współpracy w przedsięwzięciach naukowych i zawodowych oraz na umiejętności komunikacji. Jeśli chodzi o umiejętność uczenia się i pozyskiwania wiedzy zdania były podzielone: 59% nie dostrzegło poprawy umiejętności uczenia się, pozostałe 41% oceniło rolę studiów w tym względzie jako pozytywną. Absolwenci studiów 2-go stopnia mniej

jednoznacznie ocenili umiejętności współpracy. Zdania były podzielone, również jeśli chodzi o umiejętności uczenia się i pozyskiwania wiedzy.

- c) Niestety studenci uważają, że studia nie przygotowały ich do pracy zawodowej: to opinia aż 3/5 absolwentów 1-go i 3/4 2-giego stopnia.
- d) Zdecydowanie krytycznie oceniono proporcje między liczbą przedmiotów o charakterze ogólnym do liczby przedmiotów specjalistycznych i praktycznych- 85,7% studentów 1-go i 81% 2-go stopnia, którzy mieli zdanie na ten temat, podkreśliło nieproporcjonalność podziału: zbyt wiele przedmiotów ogólnych, a zbyt mało praktycznych
- e) Według 86, 4% absolwentów studiów 1-go stopnia oraz 94% 2-go stopnia te same treści kształcenia powtarzały się na różnych przedmiotach.
- f) Studenci obydwu stopni twierdzą, że wybór zarówno promotorów jak i przedmiotów fakultatywnych jest pozorny- wynika z planu zajęć, a uruchamiane są tylko bardziej liczne grupy.
- g) Absolwenci docenili przygotowanie merytoryczne kadry dydaktycznej oraz ogólną atmosferę panującą na wydziale.
- h) Praktyki studenckie oceniono pozytywnie pod względem ich formy, zasad organizacji i częstotliwości.
- i) Nisko oceniono możliwość wyrażania opinii i wpływania na zmiany w programie kształcenia (odpowiednio dla 1-go i 2-giego stopnia 59% i 53% studentów twierdzi, że nie miało żadnego wpływu, a 22% i 12%- w stopniu minimalnym). Nieznacznie wyżej studenci ocenili możliwość wyrażania opinii i wpływania na treści realizowane w ramach zajęć oraz wyrażania opinii i wpływania na wymagania prowadzących.
- j) Dostępność informacji na zajęciach, programów kształcenia oraz sylabusów jest zadawalająca. Bardziej zróżnicowane opinie są na temat harmonogramów zajęć- dla znaczącej części studentów organizacja zajęć jest zła.

Z powyższych danych można wywnioskować, iż absolwenci oceniają raczej wysoko poziom wiedzy teoretycznej, którą zdobywali, pracę kadry dydaktycznej, organizację praktyk, ale krytycznie ustosunkowują się wobec nadmiaru treści i przedmiotów ogólnych, także treści powtarzających się na obydwu poziomach studiów.

### **Wnioski i postulaty:**

#### **1.Wnioski z wyników samooceny uzyskanych kompetencji**

Absolwenci wskazują na raczej wysoki poziom i zakres wiedzy podstawowej oraz kompetencji społecznych, który zdobywają w trakcie studiów, natomiast jako przeciętne



określają nabyte umiejętności praktyczne. Niestety bardzo nisko oceniają poziom przygotowania do wykonywania zawodu. Na tej podstawie można wysnuć wniosek o konieczności rewizji treści i form kształcenia, a także analizy sylabusów, tak aby zwiększyć udział wiedzy specjalistycznej i umiejętności praktycznych kształconych na kierunku.

## **2. Wnioski dotyczące programów kształcenia**

Uwzględnienie aspektów praktycznych przygotowania do wykonywania zawodu. Zdecydowane zwrócenie uwagi na przedmioty metodyczne oraz praktyki realizowane w terenie, aby zrównoważyć ofertę przedmiotów teoretycznych. Zwiększenie oferty przedmiotów fakultatywnych oferowanych w autorskich programach wykładowców, a także zachęcanie wykładowców do innowacji w zakresie programów kształcenia oraz umożliwienie ich realizacji.

## **3. Wnioski dotyczące zasobów wsparcia i warunków studiowania**

Najważniejsze wskazania mogą dotyczyć: usprawnienia pracy dziekanatu, zwiększenie dostępności pracowników, naprawy windy, wydłużenie przerw pomiędzy zajęciami. Poprawa przepływu informacji jeśli chodzi o obecność wykładowców zmiany w planie, czy odwołane zajęcia. **Pojawiła się również propozycja integracji społeczności uniwersyteckiej.**

## **4. Wnioski dotyczące kadry dydaktycznej**

Mimo dosyć wysokiej oceny merytorycznego przygotowania nauczycieli akademickich absolwenci oczekują większej innowacyjności i współpracy ze strony wykładowców. Zgodnie z postulatami studentów zapewnienie możliwości kontaktu z pedagogami-praktykami, zmiana formuły zajęć opierających się na prezentacjach przygotowywanych przez studentów. Zapewnienie większej dostępności nauczycieli na dyżurach.

przygotowała:

**Dr hab. Irena Polewczyk**  
Przewodnicząca Kierunkowych  
Zespołów Zapewniania Jakości Kształcenia  
przy współpracy **dr hab. Alicji Żywczok**

Katowice, 08.12.2015 r.